

ВИБІР ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ ПІД ЦУКРОВОЇ БУРЯКИ

Анікєєв О.І. к.т.н., доцент, Мотрюк К.В., Власенко В.О. студенти
(Державний біотехнологічний університет)

Основним обробітком ґрунту прийнято вважати найбільш глибокий суцільний обробіток в технологічному циклі вирощування культури.

За глибиною обробленого шару ґрунту обробіток класифіковано на: глибокий – обробіток ґрунту на глибину більше 24 см; звичайний – обробіток ґрунту на глибину від 16 см до 24 см; мілкий – обробіток ґрунту на глибину від 8 см до 16 см; поверхневий – обробіток ґрунту на глибину до 8 см.

Механічні обробітки ґрунту, які використовують на даний час в Україні, умовно можливо поділити на полицевий, що базується на використанні полицевих знарядь з повним або частковим обертанням скиби та безполицевий обробіток, тобто без обертання скиби з підрізанням підземних і збереженням надземних подрібнених нетоварних рослинних решток основної культури на поверхні поля.

Найбільш поширеним є полицевий обробіток (оранка). Глибоко орють під цукрові і кормові буряки, картоплю; оранку на звичайну (середню) глибину застосовують під зернові культури. Різні культури неоднаково реагують на глибину обробітку. Позитивний вплив оранки проявляється протягом декількох років.

Разом з тим, якщо орати на одну і ту ж глибину, то утворюється так звана «плужна підшва», яка перешкоджає розвитку коріння, проникненню повітря та погіршує водний режим. Систематичний полицевий обробіток погіршує структуру ґрунтів, збільшує їх рівноважну щільність, зменшує вміст і збільшує рухомість органічної речовини, призводить до надмірно високого непродуктивного випаровування вологи.

В інших країнах світу безполицевий обробіток не застосовується на усій площі ріллі, а там, де він широко використовується, його застосування обумовлюється використанням гербіцидів для захисту культурних рослин від бур'янів.

Сільськогосподарські культури вирощують в сівозміні. В зв'язку з різною реакцією сільськогосподарських культур на глибину обробітку останній повинен бути різноглибинний.

Комбінована система основного обробітку, що поєднує полицевий і безполицевий обробіток на різну глибину в найбільшій мірі використовує позитивні і зменшує негативні сторони систематичного полицевого або безполицевого способів обробітку. Вона дає можливість усунути диференціацію оброблюваного шару ґрунту за родючістю, підвищує його біологічну активність і не погіршує гумусного стану.

За комбінованого різноглибинного обробітку в сівозміні ефективніше ведеться боротьба з бур'янами, краще оструктурується розпушений ґрунт і рівномірно перемішуються з ґрунтом внесені добрива.

Обробіток ґрунту впливає на умови росту через зміни будови ґрунту, тому необхідно мати чітке уявлення, за рахунок яких змін в будові оброблюваного шару забезпечується позитивний вплив на умови росту рослин.

Упродовж багатьох років у системі основного обробітку ґрунту оранка відігравала вирішальну роль у регулюванні ґрунтової родючості, в боротьбі з бур'янами, хворобами, шкідниками та у формуванні високих врожаїв цукрових буряків. У більшості господарств України під цукрові буряки передбачається проведення глибокої полицевої оранки на глибину 28...32 см. Вважається, що глибока оранка під цукрові буряки потрібна для загортання гною, соломи, мінеральних добрив, сидератів, кращої їх гуміфікації, кращого розвитку кореневої системи в орному шарі, для очищення верхнього шару ґрунту від бур'янів. Разом з тим, оранка вимагає значних ресурсних і енергетичних затрат. Тому існує потреба більш широкого вивчення використання дешевших ґрунтообробних, ґрунтозахисних, енергозберігаючих обробітків ґрунту

Список використаних джерел:

1. Сучасна система обробітку ґрунту в польових сівозмінах господарств Харківської області: Рекомендації //ХНАУ ім. Докучаєва В.В.: Ін-т рослинництва ім. Юр'єва В.Я. УААН.- Харків. 2004 р.

2. Механічний обробіток ґрунту в землеробстві. /Примак І.Д., Рошко В.Г., Гудзь В.П. та ін.:/ За ред. Примак І.Д.- Біла Церква, 2002.- 32 с.

3. Технологічна блочно-варіантна система машиновикористання в землеробстві України: монографія. Частина 1/ Ю. І. Ковтун [та ін.] – Х.: ТОВ «Планета-Прінт», 2020. - 204 с.

4. Технологічна блочно-варіантна система машиновикористання в землеробстві України: монографія. Частина 2/ М. П. Артёмов [та ін.] – Х.: ТОВ «Планета-Прінт», 2022. - 192 с.